

Voortgangscommissie

Sint Maarten

Vierentwintigste rapportage aan het ministerieel overleg over de periode

1 juli 2016 – 1 oktober 2016

De Voortgangscommissie:

N. Schoof, voorzitter,
Mr. M. Marijnen, lid,
Vacature, lid van Sint Maarten
Mr G.J. Stortelers en A.T. Rey, secretariaat

November 2016

Inhoudsopgave

Algemeen	3
A. Politiekorps Sint Maarten	5
B. Gevangenis Point Blanche	7
Overzicht van aanbevelingen	9

Bijlagen:

- Uitvoeringsrapportages van KPSM en gevangenis PB dd 3 november 2016

Algemeen

De voortgangscommissie van Sint Maarten biedt u hierbij de vierentwintigste voortgangsrapportage aan over de uitvoering van de plannen van aanpak van Sint Maarten het derde kwartaal van 2016.

Het werkbezoek van de commissie vond plaats van 31 oktober tot en met 4 november 2016, kort nadat de voortgangscommissie de vaste kamercommissie voor Koninkrijksrelaties in een besloten vergadering nader heeft geïnformeerd over de bevindingen van de voortgangscommissie als neergelegd in de voortgangsrapportages

Ten tijde van het werkbezoek van de commissie was de vorming van een nieuw kabinet aanstaande. Dat was mogelijk de reden dat de uitvoeringsrapportages van de diensten pas tijdens het werkbezoek werden ontvangen en nauwelijks afweken van de vorige uitvoeringsrapportages.

Per brief van 18 oktober heeft de commissie bij de formateur aandacht gevraagd voor snelle behandeling van de actieplannen die de uitvoering van de plannen van aanpak voor gevangenis en politie nieuw leven moeten inblazen. Voorts is wederom gewezen op de noodzaak spoedig een voordracht van een lid van Sint Maarten voor de Voortgangscommissie te doen.

Daarover en over de gevaarlijke situatie in de gevangenis heeft de commissie gesproken met de demissionaire minister-president, tevens formateur van het nieuwe kabinet van Sint Maarten. Van dit gesprek heeft de commissie niet de overtuiging gekregen dat de regering met de vereiste urgentie en op strategische niveau naar oplossing van de problemen kijkt. Dit onderwerp zal verderop vaker ter sprake komen.

De commissie is teleurgesteld dat na de brief van het kabinet van Sint Maarten van maart dit jaar en de discussie rond de verlenging van de algemene maatregel van rijksbestuur, aan beide zijden van de oceaan tot nu toe niet voldaan is aan de voorwaarden die enige voortgang van de plannen van aanpak kunnen bevorderen. Op deze wijze is verlenging van de amvrB zinloos. De commissie doet een klemmend beroep op de regering van Sint Maarten zijn verantwoordelijkheid te nemen en vervolgens op de Nederlandse overheid om de steun te verlenen die noodzakelijk is.

De commissie wijst er reeds nu op dat zelfs al zouden de plannen van aanpak met verve worden doorgezet, realisering daarvan voor het einde van de verlenging niet mogelijk zal zijn. Zij adviseert reeds nu na te denken over de situatie die over ongeveer anderhalf jaar zal ontstaan als de plannen nog niet voltooid zijn en het einde van de huidige geldigheidsduur van de AMvrB in zicht komt.

Tijdens het werkbezoek werden gesprekken gevoerd met de gevangenisdirecteur, leden van het MT van de politie en de hoofdofficier van justitie. Voorts werd gesproken met de voorzitter en een lid van de commissie van toezicht van de gevangenis, tesamen met vertegenwoordigers van de Raad voor de Rechtshandhaving op Sint Maarten en de vice-voorzitter en de secretaris van de Raad van Advies en de voorzitter van de Staten van Sint Maarten. Ook sprak de commissie met vertegenwoordigers van de vakbonden van politie en

gevangenispersoneel. Daarnaast sprak de commissie met het wvd hoofd van de NTO (toelatingsorganisatie) en de Rechter-commissaris die tijdelijk is toegevoegd vanuit de aanpak versterking rechtshandhaving op Sint Maarten. Zoals goed en gebruikelijk sprak de commissie ook met de Vertegenwoordiger van Nederland in Philipsburg. Aan het eind van het bezoek sprak de commissie met de minister van justitie en werden met de gouverneur de ervaringen van dit werkbezoek gedeeld.

Actieplannen

In de vorige rapportage schreef de commissie dat het teleurstellend is dat in de afgelopen drie maanden de actieplannen van april 2016 nog steeds niet tot bespreking, laat staan tot besluitvorming in de ministerraad zijn gekomen en dat door de regering van Sint Maarten niet het initiatief is genomen om met Nederland te overleggen over de uitvoeringsmodaliteiten. Tijdens dit werkbezoek constateert de commissie onverkort hetzelfde. Het is daarom dat de commissie het MO, Ministerieel Overleg, dringend adviseert te bespreken hoe de actieplannen zo snel mogelijk tot besluitvorming kunnen worden gebracht.

Brede consensus over over de noodzaak de opbouw van politie en gevangenis met kracht voort te zetten. Noodsituatie in de gevangenis.

Met alle gesprekspartners is tijdens dit werkbezoek gesproken over de noodzaak tot verdere opbouw van het politiekorps en het normaliseren van de situatie in de gevangenis, zodat ook daar met de opbouw van de organisatie kan worden begonnen. Met uitzondering van de Minister-president, onderschrijven alle gesprekspartners de noodzaak tot actie op deze onderwerpen. Het is aan het landsbestuur daarover besluiten te nemen, doch besluiten blijven uit. In het bijzonder is de situatie in de gevangenis al langere tijd acuut. Het gevolg kon niet uitblijven; eind augustus vond tussen de gedetineerden een dodelijk incident plaats. Het is de commissie duidelijk dat incidenten, al dan niet met dodelijke afloop, op ieder moment weer kunnen plaatsvinden, omdat het gezag in de gevangenis ontbreekt. Daardoor ontstaat er een situatie waarin gedetineerden de gang van zaken in de gevangenis naar hun hand kunnen zetten.

Het bestuur van ieder land is verantwoordelijk voor de veiligheid van onderdanen, ook die onderdanen die op grond van de wet van hun vrijheid zijn beroofd en aan de zorg van het land zijn toevertrouwd. De regering van Sint Maarten blijft op dit punt ernstig in gebreke en zou niet moeten toestaan dat deze situatie voortduurt.

De tijdens de gesprekken meermalen gehoorde opmerking dat de gevangenis als “the hotel on the hill” wordt aangeduid kan de commissie begrijpen, doch niet als die komen van partijen die verantwoordelijkheid dragen voor de veiligheid van alle inwoners van het land. Het plan van aanpak voor de gevangenis voorziet niet in “hotelvoorzieningen”, doch in minimale voorwaarden voor de veilige bewaring van personen. In eerste instantie moet er op het gebied van management en organisatie, dus los van de gebouwelijke situatie, orde op zaken worden gesteld om het gezag weer te herstellen.

Hieruit volgt dat onmiddellijk ingrijpen is geboden. De commissie dringt er bij de regering van Sint Maarten met de meeste klem op aan de problemen in de gevangenis aan te pakken en daarbij versterking van buiten het land in te roepen. Een zelfde boodschap richt de commissie aan het ministerieel overleg, als orgaan voor besluitvorming over de plannen van aanpak.

A. Politiekorps Sint Maarten (KPSM)

Hoewel de voortgang op enkele punten bij de politie achterblijft constateert de commissie wel dat de korpsleiding er alles aan doet om alle mogelijkheden die binnen het eigen vermogen liggen te benutten en waar mogelijk anticiperend te werken. Dit is ook weer de constatering van de commissie tijdens dit werkbezoek.

Het overleg in het GOA over het functieboek, het formatieplan en de rechtspositieregeling heeft in de afgelopen verslagperiode plaatsgevonden. Dat is goed, want de commissie drong in de vorige rapportage aan op een snelle behandeling, zodat de nieuwe politieorganisatie nog dit jaar, zes jaar na de transitiedatum, formeel kan worden vastgesteld. Op de vraag van de commissie of de stukken voor advies aan de Raad van Advies is gezonden bleef het antwoord bij de gesprekspartners van politie en justitie echter schuldig. Tijdens het gesprek met de vice-voorzitter van de Raad van Advies bleek dat een adviesaanvraag nog niet werd ontvangen. De commissie acht het onbegrijpelijk en onbestaanbaar dat het ministerie van justitie niet op de hoogte is van het feit dat de adviesaanvraag nog niet aan de Raad van Advies is gezonden en er maanden zonder enige actie voorbijgaan. Het zorgen voor een voorspoedige procedure is een verantwoordelijkheid van de ambtelijke organisatie van het land, in dit geval van het ministerie van justitie en algemene zaken, en kost geen geld. De commissie adviseert de minister van justitie op het ministerie maatregelen te treffen om de voortgang van stukken te verzekeren. De commissie herinnert eraan dat dit niet de eerste keer is dat de commissie dit advies geeft; al eerder waren er belangrijke stukken zoek en lagen er versies op tafel die niet de juiste waren.

De commissie herhaalt hier nogmaals zijn eerdere adviezen om het ministerie van Justitie grondig te reorganiseren en bovendien de maatregelen te nemen waardoor het management van diensten hun beheersverantwoordelijkheden zelf kunnen nemen.

Tot verrassing van de commissie heeft de minister in augustus bij ministerieel besluit de grensbewaking en het toezicht aan de IBPS organisatie (voorheen de NTO) onttrokken en weer bij het korps politie ondergebracht. De projectleidster in het korps heeft de opdracht gekregen, zo mogelijk binnen een maand, de overgang te realiseren. De minister heeft tegenover de commissie aangegeven dat hij zich daartoe genoodzaakt zag, omdat de grensbewaking slecht functioneert en er sterke aanwijzingen zijn van onregelmatigheden in de organisatie. Door de politie wordt daarnaar onderzoek gedaan. De projectleidster van de politie heeft de commissie daarover nader geïnformeerd. Bij een volgend bezoek zou de commissie graag een meer uitgewerkt voorstel voorgelegd krijgen over deze wijziging van het plan van aanpak, opdat de commissie daar een advies over kan geven.

ICT

In de situatie rond Actpol is geen wijziging te constateren. De afsluiting is onaanvaardbaar en het is een verantwoordelijkheid van de minister van Justitie en het hele kabinet van Sint Maarten om met de partners te zoeken naar (financiële of andere) oplossingen om de aansluiting op het systeem te herstellen.

De commissie roept de regeringen van Sint Maarten en Nederland, als partijen die bij machte zijn aan deze onaanvaardbare situatie een einde te maken met klem op om verantwoordelijkheid te nemen en spoedig hierover overleg met elkaar te starten.

Prioritaire meldingen worden niet opgevolgd.

Door het ernstige personeelstekort en de problemen met de geautomatiseerde informatievoorziening worden prioritaire meldingen, zoals zedendelicten, berovingen en overvallen vaak niet opgevolgd. De commissie beschouwt dat als onaanvaardbaar. De onveiligheid op het eiland zal daardoor alleen maar toenemen.

B. Gevangenis Point Blanche

In het algemene deel van de rapportage is reeds uitvoerig ingegaan op de extreem zorgelijke situatie in de gevangenis. Belangrijke vacatures worden niet vervuld wegens het ontbreken van financiële dekking. Belangrijke interne systemen functioneren niet of slecht en er is geen uitzicht op verbetering. In de vorige rapportage ging de commissie hier al dieper op in. Het actieplan over de gevangenis zou leven kunnen blazen in de verbetering van de organisatie en de detentieomstandigheden, doch strandt in de procedure op bestuurlijk niveau, zo leerde de commissie in de gesprekken met de minister president en de minister van justitie.

In die constellatie kon het gebeuren dat eind augustus een gedetineerde door een medegetineerde werd omgebracht. De omstandigheden waaronder dit kon gebeuren laat er geen enkel twijfel over bestaan dat dit mogelijk was in een organisatie waarin leiding ontbreekt, geen discipline heerst en procedures op grote schaal niet worden nageleefd en niet worden gehandhaafd.

Uit gesprekken met de vakbonden, de commissie van toezicht van de gevangenis en de raad voor de rechtshandhaving bleek dat de waarnemingen over de gang van zaken in en buiten de gevangenis in zeer hoge mate overeenstemt met die van de voortgangscommissie. De bonden verwoordden hun grieven in een gezamenlijke brief van 8 september 2016 aan de minister van justitie en de Raad voor de Rechtshandhaving heeft haar bevindingen in meerdere rapporten neergelegd. In het bijzonder was er tussen genoemde gesprekspartners geen twijfel over dat incidenten met dodelijk afloop elk moment weer kunnen gebeuren.

Geld kan niet het grote struikelblok zijn dat aanpak in de weg staat. Op de loonlijst van de gevangenis staan nog alrijd meer mensen dan de formatie aangeeft. Bovendien wordt langdurig een beveiligingsbureau ingezet om het grote aantal (tientallen) niet inzetbare personeel te vervangen. Die externe mensen zijn duur, terwijl een aanzienlijk goedkoper alternatief voorhanden is. De commissie geeft gewoonlijk geen operationele adviezen, maar moet in dit geval laten blijken dat het niet bestaanbaar is dat een zo voor de hand liggende bezuinigingsmaatregel, niet verwezenlijkt wordt.

De commissie adviseert het ministerieel overleg structurele maatregelen, zowel in het management van de gevangenis als in de ondersteunende diensten op het ministerie, te bespreken, met als eerste doel het gezag in de gevangenis weer te herstellen.

Tijdens het gesprek met de gevangenisdirecteur kwam ook de uitbreiding van de detentiecapaciteit met gevangeniscontainers, die uit Bonaire afkomstig zijn, ter sprake. De commissie kan daar kort over zijn. Zolang de problemen van gezag, capaciteit en integriteit niet worden opgelost zal de plaatsing van containers zinloos zijn en bij ingebruikneming de problemen alleen maar verergeren. De commissie heeft dit standpunt ook aan de minister overgebracht.

In de uitvoeringsrapportage van de gevangenis wordt voorgesteld 15 gevangenenbewaarders voor een periode van 3 jaar uit Nederland beschikbaar te stellen. Dit in afwachting van een betere financiële positie van het land.

Hoewel de commissie dit voorstel kan begrijpen is het richtingloos inzetten van externe capaciteit niet gewenst. Op kortst mogelijk termijn dient een strategisch urgentieplan te worden opgesteld, waarin een sterke leiding (MT), krachtige bedrijfsvoering en actieve personeelszorg centraal moet staan. Daarbij kan externe tijdelijke versterking worden ingezet. Het inroepen van versterking uit een van de landen van het koninkrijk of daarbuiten vereist een dergelijk plan, teneinde de externe inzet geloofwaardig en zinvol te maken.

Overzicht van aanbevelingen en adviezen

1. In de gevangenis is onmiddellijke actie geboden; de leiding van de gevangenis moet fundamenteel worden versterkt om het gezag te herstellen en de primaire processen en personeelsproblematiek in de gevangenis op orde te brengen.
2. De commissie roept de regeringen van Sint Maarten en Nederland met klem op om verantwoordelijkheid te nemen en spoedig besluiten te nemen die er toe leiden dat de politie van Sint Maarten de volledige beschikking heeft over Actpol.
3. De uitvoering van de plannen van aanpak binnen de huidige verlengingstermijn van de Samenwerkingsregeling (AMvRB) is niet mogelijk. Dat maakt het temeer noodzakelijk om drastische maatregelen te nemen om terstond met de uitvoering van de actieplannen te beginnen. Het ministerieel overleg wordt daarom dringend verzocht op korte termijn te bespreken hoe vaart kan worden gebracht in de goedkeuring van de actieplannen door de ministerraad van Sint Maarten.
4. De commissie verzoekt het ministerieel overleg te bespreken hoe spoedig tot een voordracht door Sint Maarten van een Sint Maartens lid van de commissie kan worden gekomen.
5. Nagaan welk vervolg gegeven kan worden aan de opbouw van de landsinstituten per oktober 2018 als de geldigheidsduur van de AmvRB verloopt.

Uit eerdere rapportages:

- A. De commissie adviseert vast te stellen dat prioriteit bij de uitvoering van de plannen van aanpak dient te liggen en dat uitgaven daarvoor zichtbaar in de begroting van het land worden opgenomen.